

Tirgus apskats

2010. gada 03.-09. maijs

Finanšu tirgos izplatījās satraukums par Grieķijas valsts parāda problēmām. Pagājušā nedēļā akciju cenas kritās visā pasaulē, bet to valstu, kurās parādu nasta ir paaugstināta, valdību obligāciju ienesīgumi sasniedza jaunus rekordaugstus līmeņus. Eiro vērtība nokritās gandrīz līdz martā pieredzētajam zemajam līmenim, ceturtdienas vakarā tā kursam esot 1,2620. Arī izejvielu cenas pagājušā nedēļā kritās. Satraukums turklāt pieauga pēc Eiropas Centrālās bankas (ECB) ceturtdienas tikšanās politikas jautājumos, pēc kuras tika izteikts paziņojums, kas liecināja, ka ECB neplāno veikt pasākumus likviditātes problēmu risināšanai tirgos. Satraukumu tirgū vēl pastiprināja tehniskās problēmas, kas izraisīja lielas cenu svārstības (trešdien *Dow Jones* indekss nokritās par 1018 punktiem) un paniku tirgū. Tomēr nedēļas beigās Eiropas valstu līderi un Eiropas Centrālā banka izlēma aktīvi iejaukties, un tas tirgiem palīdzēja pirmdien atgūties.

Grieķijas valdības 10 gadu obligāciju ienesīgums piekdien strauji pieauga līdz 12,449%, to ienesīguma prēmijas pārsniegums pār Vācijas valdības obligācijām sasniedza rekordaugstu līmeni – 9,652%, bet tad pirmdien atkal pazeminājās (1. attēls). Arī Spānijas, Itālijas un Portugāles valstu parādzīmju ienesīgums palielinājās, tādējādi aizņemšanās izmaksas pieauga vēl vairāk. Eiropas valstu līderiem iepriekš nebija izdevies nomierināt tirgus dalībniekus, jo jautājums par palīdzības plānu Grieķijas parāda finansēšanai netika skaidri risināts, bet Eiropas Centrālās bankas reakcija uz Grieķijas fiskālo krīzi nebija adekvāta. Kārtējās tikšanās reizē ceturtdien ECB saglabāja bāzes procentu likmes rekordzemajā 1% līmenī un izteica paziņojumu, ka banka nav apspriedusi valdību obligāciju iepirkšanas iespēju. Tomēr, satraukumam tirgū turpinoties, ECB ir spiesta mainīt savu politiku. Eirozonas valstu finanšu ministri pagājušās nedēļas beigās tikās Briselē, lai izskatītu palīdzības plānu Grieķijai un veidus, kā apturēt krīzes padziļināšanos. 10. maijā **Eiropas valstu finanšu ministri paziņoja, ka tiks īstenota palīdzības programma 750 miljardu eiro apmērā, bet ECB paziņoja, ka tā iepirks valdību un privātā sektora obligācijas, lai ierobežotu valdību obligāciju krīzi.**

Centrālās bankas intervences mērķi būs tikai nefunkcionējošie finanšu tirgu segmenti (kas, visticamāk, nozīmē eirozonas perifērijas valstu valdību obligācijas), tāpat ECB paziņojusi, ka tas neietekmēsot monetāro politiku un likviditāte tiksot regulēta. Tā kā ECB galvenais mērķis ir nodrošināt cenu stabilitāti, šāda rīcība var izraisīt risku, ka palielināsies apgrozībā esošās naudas apjoms. Tāpat ECB tiek vainota par tās neatkarības principu neievērošanu, palīdzot valdībām lāpīt to budžetu caurumus.

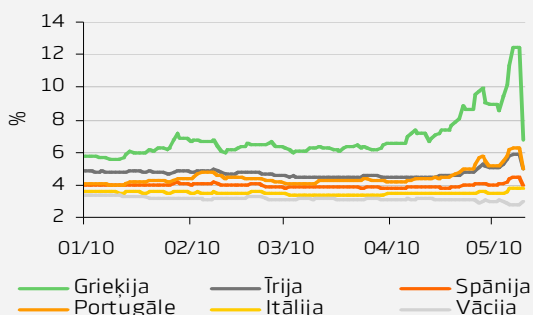
Taču ECB bija jārīkojas, jo tirgos valdība vilšanās par ECB izteikto paziņojumu pēc ceturtdienas tikšanās par bankas politikas jautājumiem.

ECB arī atjaunojusi kredītēšanas krīzes laikā izmantoto politiku, piedāvājot bankām neierobežotu likviditāti trīs un sešu mēnešu termiņam. Kredītēšanas apjomi Eiropā samazinājušies, jo bankas ir kļuvušas ļoti piesardzīgas attiecībā uz starpbanku aizdevumiem, bažījoties par savām riska pozīcijām problēmu skartajās valstīs. Tāpat ECB atsāks veikt tiešos valūtas mijmaiņas darījumus ar Federālo rezervju sistēmu. ECB jau ir paziņojusi, ka tā pieņems Grieķijas valdības obligācijas kā nodrošinājumu neatkarīgi no valsts kredītreitings. **Šie lēmumi ir bijuši vajadzīgi, lai atjaunotu tirgus dalībnieku optimismu, un, visticamāk, tiem būs pozitīva ietekme īsākā termiņā.** Ilgākā termiņā galvenais jautājums ir, kā problēmu skartās valstis varēs uzlabot savu fiskālo stāvokli. ECB ir norādījusi, ka dažas valstis ir apņēmušas paātrināt finanšu konsolidāciju, un sagaidāms, ka Spānija un Portugāle tuvākajā laikā izstrādās papildu pasākumus sava fiskālā stāvokļa uzlabošanai.

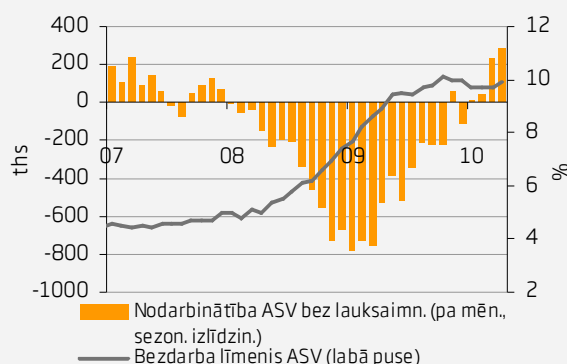
Apskatot valstis ārpus eirozonas, jāpiemin Lielbritānija, kuras valdības obligācijas un valūta piekdien izjuta negatīvu spiedienu, **jo investoriem bija bažas par valsts ekonomikas atveseļošanu un tās fiskālā stāvokļa uzlabošanas pasākumu ieviešanas problēmām saistībā ar lemtnespējīgo parlamentu.** Lemtnespējīgs parlaments ir termins tāda parlamenta apzīmēšanai, kurā nevienai politiskajai partijai nav absolūts vairākums. Tāds parlamenta stāvoklis ir unikāls Lielbritānijai, un tas tiek uzskatīts par būtisku problēmu, jo lēmumu pieņemšana var apstāties. Lielbritānijas parlamentā Konservatīvo partija ieguvusi 302 vietas, Leiboristu partija – 256, bet liberāldemokrāti – 56. Līdz šim valdošā partija – Gordona Brauna vadītā Leiboristu partija – zaudējusi 88 vietas parlamentā. Tačad no sarunām partiju starpā ir atkarīgs, kura partija veidos nākamo ministru kabinetu, jo vēlēšanās uzvarējusi Konservatīvo partija nav ieguvusi vairākumu parlamentā.

Tai pašā laikā ekonomikas pamatrādītāji ASV liecina par uzlabošanu. ASV darba tirgus pārskatā, kas tika publiskots piekdien, ziņots par darba vietu skaita (neskaitot lauksaimniecības un dažus citus sektorus) pieaugumu, kas pārsniedzis prognozes. Aģentūra *Bloomberg* prognozēja, ka radīsies 190000 jaunu darbavietu, **bet faktiski aprīlī ASV tautsaimniecībā radās 290000 jaunu darbavietu.** Dati par jaunu darbavietu skaitu martā tika koriģēti pozitīvā virzienā līdz 230000. **Bezdarba līmenis pieauga no 9,7% līdz 9,9%** (2. attēls). Šo datu pretrunību var izskaidrot ar to, ka pieaug cilvēku skaits, kas iesaistās darba tirgū, lai atkal sāktu meklēt darbu.

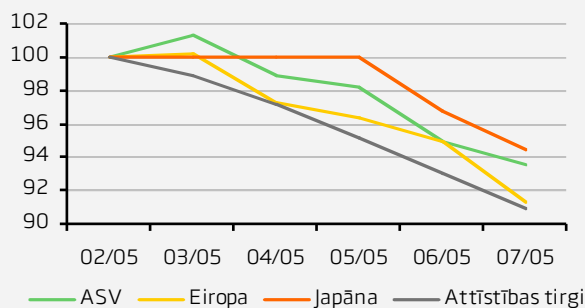
1. attēls. 10 gadu valdību obligāciju ienesīgums no gada sākuma (10.05.2010. pēcpusdienas dati)

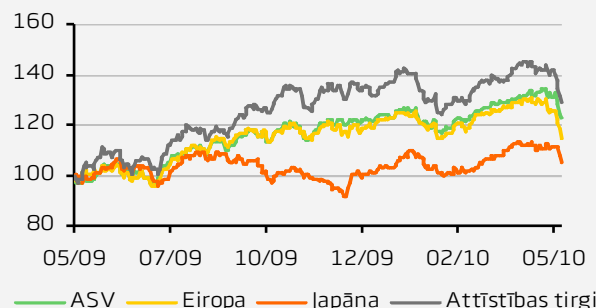
2. attēls. ASV darba tirgus dati pārsniedz prognozes

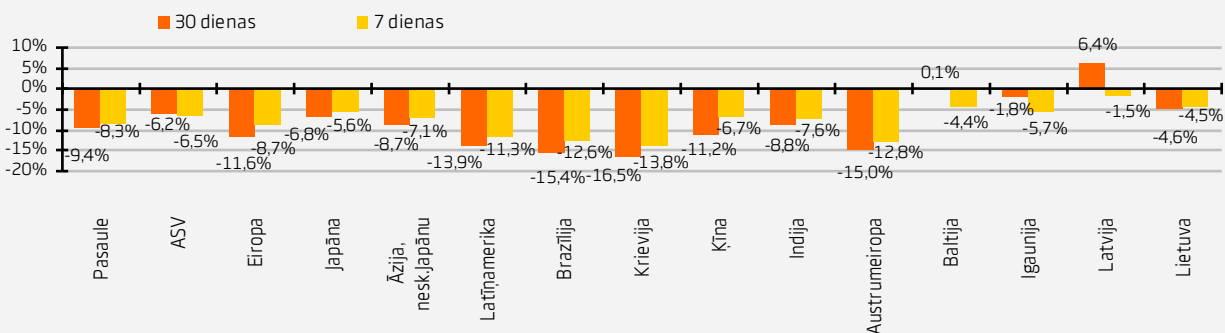
3. attēls. Akciju tirgi pagājušā nedēļā

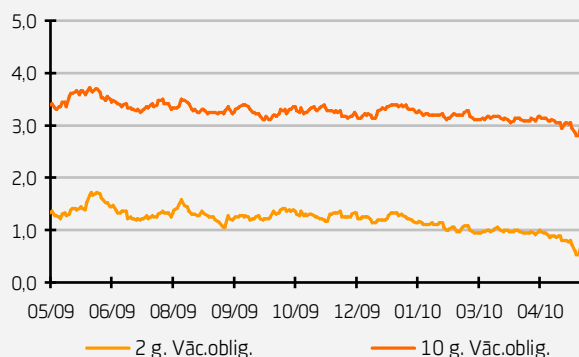
4. attēls. Akciju tirgi pagājušos 12 mēnešos

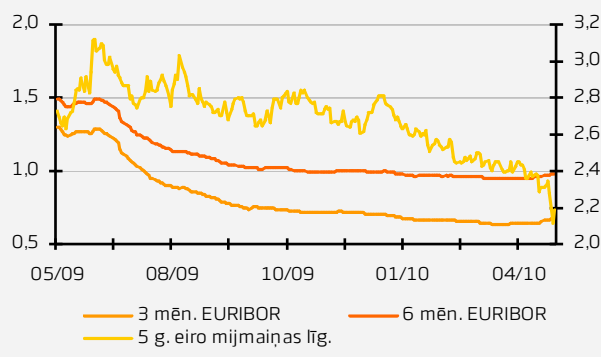
5. attēls. Akciju tirgu rezultāti¹

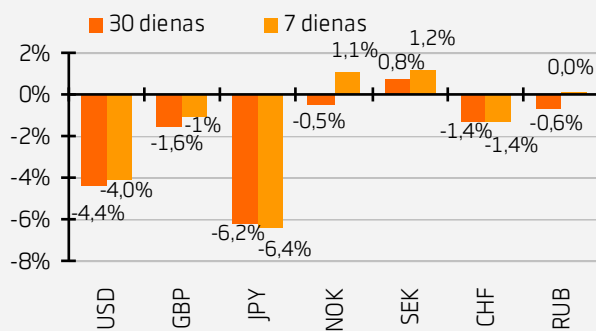
6. attēls. Vācijas valsts obligāciju ienesīgums

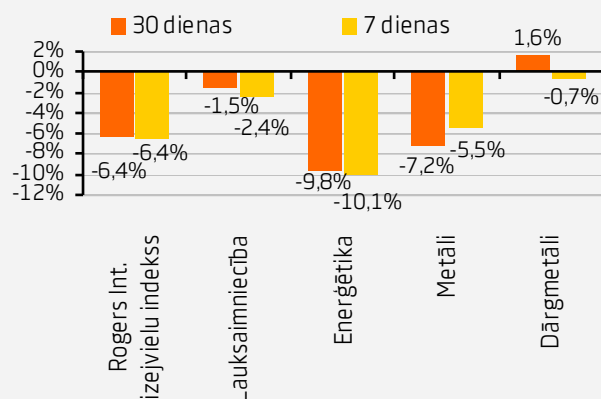
7. attēls. EURIBOR likmes pagājušos 12 mēnešos

8. attēls. EUR kurss pret noteiktām valūtām

9. attēls. Izejvielu indeksu rezultāti

Diagrammu avots: *Bloomberg* (ja nav norādīts cits)

Piezīme: visi ienesīgumi izteikti attiecīgo indeksu valūtās, ja nav norādīts citādi.

Atruna:

Šo apskatu ir sagatavojuši Baltijas investīciju centra analītiķi no Swedbank AS Igaunijā, AS Swedbank Latvijā un AB Bankas Swedbank Lietuvā (turpmāk tekstā minētās bankas un to daļas vai filiāles kopā saukti „Swedbank Baltijas grupa”). Apskatā izteiktie viedokļi var atšķirties no citu Swedbank Baltijas grupas darbinieku izteiktajiem viedokļiem. Šis apskats balstīts uz publiski pieejamu informāciju, kas tiek uzskatīta par uzticamu un atspoguļo analītiķu personīgo un profesionālo viedokli par šādu informāciju. Apskats atspoguļo analītiķu izpratni par attiecīgo informāciju apskata sagatavošanas brīdī, un apstākļu maiņai šajā izpratnē var mainīties. Šis apskats ir sagatavots, izmantojot analītiķu labākās prasmes, un pēc visas viņu rīcībā esošās informācijas šis apskats ir pareizs un precīzs, taču neviena Swedbank Baltijas grupas sabiedrība, nedz arī to vadītāji vai darbinieki nav atbildīgi, ja apskatā minētie apstākļi izrādījušies nepareizi vai neprecīzi. Šis apskats ir tikai informatīvs. Šo apskatu nekādā veidā nevar uzskatīt par solījumu vai garantiju no Swedbank Baltijas grupas, tās sabiedrību vadītāju vai darbinieku puses, ka apskatā aprakstītie apstākļi patiešām piepildīsies vai ka prognozes izrādīsies patiesas. Šo apskatu nevar interpretēt kā ieteikumu ieguldīt vērtspapīros, noslēgt finanšu darījumus vai rīkoties kādā citā veidā. Swedbank Baltijas grupa, tās sabiedrību vadītāji un darbinieki nav atbildīgi par jebkādiem zaudējumiem, kas apskata lietotājam var rasties, uzticoties tajā sniegtajai informācijai. JA ESAT IZLEMUŠI RĪKOTIES, PAMATOJOTIES UZ ŠO APSKATU, JŪSU PIENĀKUMS IR PĀRBAUDĪT UN IZVĒRTĒT ATTIECĪGĀS DARBĪBAS EKONOMISKO PAMATOTĪBU UN IESPĒJAMOS SAISTĪTOS RISKUS.

¹ Grafikā attēloti attiecīgā reģiona MSCI indeksa rezultāti, kas izteikti ASV dolāros, izņemot Austrumeiropas akcijas (DJ Stoxx EU Enlarged) un Baltijas valstu akcijas (OMX indeksi)